

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistratevs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. VI. De Quiete Publica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

ordines turbare possit, chaos, confusionemque in Rempubli-
cam immittere, timere debeant: firmi consistent in iusta
directione, vt polus arcticus & antarcticus: alioquin reliqua-
rum omnium stellarum ordines oportet vt confundantur.

Tum porrò si quis magistratuum extra zodiacum suum
deflexerit, præsto mox sit syndicatio; adeoque superiorum in
inferiores continua inspectio, & cura, ne, qui duces viæ dele-
cti sunt si aberrauerint; reliquos inducant in nullâ arte extri-
cabiles postmodum labyrinthos.

Itaque etiam in omni ciuili gubernatione in id incumben-
dum est, vt qui ad gubernacula admouentur, omnibus vir-
tutibus sint præditi: ab iisdemque in administratione ne quâ
desciscant Ita spondeo fieri non posse, quin & populi digna
reformatio comitetur.

C A P V T V I.

De Quiete Publica.

1.
*Qui-
es pu-
blica cu-
randa.*

Proxima reformationem consequitur quies publica,
quæ per prouincias, atque ciuitates omni modo cu-
randa est. adeoque mandatis Principum continetur,
vt curet is, qui prouinciæ præest, malis hominibus prouin-
ciam purgare. nec distinguitur vnde sint. *l. 3. de offic. Præsid.*
Quin etiam propter vtilitatem publicam, atque tranquil-
litatem tam iuris communis ratio, quàm vsus recepit; vt
vbiicumque reperiuntur criminum rei, ibi prehendi, accusa-
ri, & condemnari possint. *l. 1. C. vbi de crim. agi oportet*, quan-
quam remitti solent, postulantis Magistratibus, eò loci,
vbi delictum est commissum, vt ibi puniantur ad exemplum,
terroremque aliorum *l. solent. D. de custod. & exhib. reor. Nou. vt
nulli Iud. 1. 3. 4. §. si verò. Auth. si verò C. ad l. Iul. de Adult. sed &
qui crimini obnoxium in suo prædio detinet, si non offerat
eum, vel tradat, acriter punitur. l. 2. C. de his qui latrones. Quin
& constitutio Frederici l. 2. feud. tit. de pace tenend. & eius violat.
§. si iudex; domino castri, quò pacis violator fugerit, iubet
eum Iudici sistere, & domo suâ excludere, ac saltem bona
eius mobilia exhibere, operamque ad eum apprehendendum
dare.*

Et

Et sanè Præfectus vrbi debet dispositos milites stationarios habere, ad tuendam popularem quietem: & ad referendum quid ibi agatur, *l. 1. de offic. præfect. urb.* Erat etiam olim Romæ familia publica circa portam & muros disposita, ut inde, sicubi opus esset, deuocaretur. *l. 1. de off. præfect. vigil.* Quin & per totam noctem vigilabat, & coërrabat calceatus præfectus vigillum. *l. 3. eo. tit.* prospiciens ne tumultus nocte exorirentur, vel incendia. monebat inquilinos, ne ea per negligentiam aliquam orirentur, ut extinguendis aquam vnusquisque in cænaculo haberet. *d. l. 3. incendiarios quoque, fures, latrones, receptatores, & effractores puniebat. l. 3. §. 1. & l. ult. D. eod. & l. 1. C. eod.*

Augustus pluribus vno die ortis incendiis septem cohortes opportunis locis constituit, ut binas regiones vnaquæque cohors tueretur. à quo & Vico-magistros inuentos scribit Tranquillus in *Augusto, c. 3.* quibus etiam Præfectus vigillum imperabat. *Spatium*, inquit, *urbis in regiones vicosque diuisit*, instituitque, ut illas annui Magistratus sortitò tuerentur. Hi Magistri è plebe cuiusque viciniae electi. Hi Constantinopoli numero 70. instituti: & quini quatuordecim urbis regiones custodiebant. Sed & eadem cura prouinciarum. Tranquil. in *Tiber. c. 19. tuendæ pacis*, inquit, à *grassaturis, ac latrociniis, seditionumque licentia curam habuit, stationes militum per Italiam solito frequentiores disposuit.* Hec ille. Idem & Iure-conf. *l. 2. & 4. D. de seru. fug.* Græci irenarchas vocant *l. 6. D. de custod. reor.* Irenarchæ, inquit, *l. Irenarchæ C. de irenarch. l. 10. ad prouinciarum tutelam, quietis, ac pacis, per singula territoria faciunt stare concordiam.* à decurionibus iudicio Præsidum prouinciarum idonei nominabantur, curiosi etiam & stationarij vocabantur. destinati certis locis milites, qui ortos tumultus sedarent, factiosos vincirent, criminaque patrata Præsidi indicarent. *l. 1. de Off. præf. urb. & liminarchæ; quorum erat sollicitudo, ne delinquentes fugerent, l. 4. D. de seru. fugit.* denique quidquid illicitum fieri viderent, prohibere tenerentur. veluti ne hæretici ad cœterum piorum, litaniaisque conuenirent. *l. 3. C. de hæret.* ne qui alteri etiam impio iniuriam inferrent, *l. 6. C. de pagan.* eos qui in illicitum collegium coierint, apud Præfect. vrbi accusare *l. 1. d. t. omnia enim quæ ad turbandam tranquillitatem pertinent, per se atque hos ministros Iudices impedire oportet.*

5. Deinde, inquit Iustin. in *Auth. de mandat.* primò conueniens est *Qui & ipsi te* *providere, ut nulli populi ciuitatum alterutris seditioes faciant:* *compefcantur si malè* *sed omnem pacem esse Dei ciuitatibus, dum equitas etiam hinc nostris* *versentur* *subiectis seruat, & neque lucri, neque passionis alicuius causa ad ali-* *quam partium declinat. & iterum; neque occasione religionum, he-* *resumue quæstiones alicui prouinciarum commouere. sed sæpè eiuf-* *modi ministri compositis nefariè criminationibus iniecto* *passim metu, præsertim remotissimo cuique, fœdas concussio-* *nes faciebant. ideoque rectè Constantinus in l. 1. C. de curiosis.* *edicit, vt curiosi, vel stationarij, vel quicumque funguntur hoc* *munere, crimina Iudicibus nuntianda meminerint & sibi ne-* *cessitatem probationis incumbere, nec citra periculum sui si* *infontibus eos calumnias nexuisse constiterit. quod hodie* *fiscalibus officiis, iisque omnibus, ad quos mores hodierni in-* *quirendi, & accusandi publicam authoritatem transtulerunt,* *& curiarum Ecclesiasticarum Promotoribus, & sicubi adhuc* *vigent, testibus synodalibus, valdè inculcandum foret: & clan-* *culariis delatoribus, quibus satis esse videtur Superiorum au-* *res fauciasse, & eorum quibus malè volunt apud illos ex-* *istimationem, probationis aut veritatis nullâ curâ susce-* *ptâ.*

6. Cæterùm qui ex officio accusationes suscipiunt, mouente *Non tamen* *si ex officio* *delata bona* *fide non* *probent.* eius officij sollicitudine, vel iussu Iudicis causam conuenienti diligentiam instruunt, dummodo calumnia & temeritas absint, voluntarij delatoris, aut accusatoris periculo non subiacent. *l. monent. C. de delat.* nam hic omnino ad talionem, ille ad sumptus, aliaque tenetur. nec est quod hodie tranquillitatem publicam priuatis ex causis magis turbet, quam exoletâ horum castigatio, quam olim ad eò Principes atque Iudices ad sollicitudinem suam reuocabant. & maximè si fides domestica violaretur, & seruitia arcana dominorum proderent. quod

7. vnico tantùm casu maiestatis admissum fuerat. *l. seru. C. de delato-* *rib. l. 10. vbi Gratian. Valentin. Theod. Seruum, inquit, domini* *delatorem iubemus in exemplum omnium perditorum seuerissimæ sen-* *tentiæ subiugari, etiam si obiecta probauerit, excepto crimine maiestatis.* Id enim in patriam admitti, & patrem patriæ, cuius salus carior est, quam salus priuata patris-familiæ vnus. Digna sanè censura magnanimitate Romanâ. ne quam viam facerent perfidiæ, nisi quis perfidus prius foret, & perduellis, vt nec in hostem quidem publicum perfidis seruitiis uti vellent,

vellent, quæ in Regum vel dominorum suorum eadem operam suam offerrent. quàmuis per eam Reges vincere, & regna imperio adiicere potuissent; quibus carere maluerunt, quàm fidei domesticæ infringendæ ansam dare. Quare Senatus respondit litteris Cattorum Principis Arminium veneno interimere offerentis, *non fraude neq, occultis, sed palàm, & armatū populū Romanū hostes suos vlcisci. quā gloriā*, inquit Tacitus l. 2. *ausum fuisse æquare se priscis Imperatoribus, qui venenū in Pyrrhū Regem venterant, prodiderantq.* & Alphonsus Rex Neapolitanus cum inimicitias haberet cum Alphōso Castellano, & Rogerius Comes Pallanzæ obtulisset suā manu Castellanus occidere; respondit, *si totius mundi regnum consecuturus esset, numquam se tantum scelus permissurum.* Quare cum Annibalis cædes apud Regem Prusiam procurata artibus esset, in hæc verba erumpit Liuius l. 39. *Mores quidem Populus Romanus quantum mutauerit, vel hic dies argumento erit. horum patres Pyrrho regi hosti armato exercitum in Italia habenti, vt à veneno caueret prædixerunt: hi legatum consularem, qui auctor esset Prusie per scelus occidendi hospitis, miserunt.*

Proh! quantis hodie pretiis famulitorū testimonia emuntur, aut cui porrò bono, euoluuntur familiarum recessus, & quæ pluribus quàm allia & cœpæ regementis sunt obuoluta, explicantur, in lucem efferuntur, & quæ solum Deum vltorem habere debebant, publica offensa eliminantur! quò enim fructu? vt faucia per scandalum Repub. sola officiariorum marsupia sanentur. quos grauiter obiurgat Iustin. *Auth. de mandat. Princ. §. oportet. non res sunt, quæ delinquent, sed qui res possident. at illi recipiunt ordinem. eos quidem, qui digni sunt pœna, dimittunt, illorum autem auferunt res. & iterū Auth. vt nulli Iudic. liceat. §. quoniam verò. Iubemus, inquit, prouinciarum Iudices omnia secundum leges iudicare. & infrà: non criminis vindictam proprii lucricausa inferre, aut delinquentium res proprium lucrum facere. & infrà: vt ne propter rerum desiderium inueniantur iniuste aliquos castigantes, aut peccantes vendere. sed quanta hodie nundinatio impunitatem ementium! sed ab his quæ ad auaritiam ministrorum faciunt omnino abstinendum est. si etiam Vlpianus in l. diuus. §. 1. D. de bon. damnat. loquens de nummis & annulis quos damnati penes se habent, nec spiculatores, inquit, vltro sibi vendicent, nec optiones desiderent, quibus spoliatur, quo momento quis punitus est.*

Igitur eruere delicta non oportet, quorum prolatio Remp. magis fauciat, quàm patratio. boni medici bona regula est, ne

8.

Ex quorum testimoniis occulta non propalanda.

9.

Ne remedia morbis sint grauiora.

remedia morbis sint grauiora, quam ob causam Pompeius reprehensus fuit, quòd censor fuerit grauior remedijs, quàm delicta erant, Tacitus l. 3. & cùm Germanicæ legiones feditio- nis reos occidissent, Tacitus l. 1. trucia illa castra nominat. & Germanicus *ibidem* horruit à scelere, *non medicinam illud pluribus cum lachrymis, sed cladem appellans.* & l. 2. cùm diu agitatū foret, de luxu ciuitatis coërcendo, Tiberius diu apud se pensitauit; coërcitio plus damni in Remp. ferret, quàm indecorum attra- ctare, quod non obtineretur; vel retentum, ignominiam, vel infamiam virorum illustrium posceret. Proinde Cato *melius esse, inquiebat, improbum hominem non accusari, quam prauaricari.* Omitto contra charitatem & iustitiam fieri, atque Euangelica præcepta, si omnino occulta in lucem efferantur: & non pri- uatus tantū, sed Resp. amplius lædatur exemplo, quàm emen- detur remedio. adeoque, quod & alibi dixi, prudentissimè & sanctissimè ad inuiolabilem vsū reuocandum esset, quod Innocent. III. in Concilio generali decreuit *in c. qualiter & quando x. de accus.* quam inter xxiv. Constit. à Concil. Trid. ci- tatas benè examinat Steph. Weyms.

10. Est & aliud quod Iudices magistratusque nostrates, apud quos in causis criminalibus appellationibus iam-olim locum mores non faciunt, monitos oportet: vt cùm de capite homi- nis absolutè iudicant, non nisi cunctis exactissimè cognitis pronuntient. cùm enim nulla sententia criminalis præcipitan- da sit, sed manifestissimæ probationes priùs desiderentur; tum ibi maximè iudicium præceptum est, vbi error prouo- catione corrigi non potest.

Sed & Iu- dices à qui- bus non ap- pellatur in damnandis reis valde sint circū- specti.

C A P V T VII.

De Criminum vindicta.

1. **Q**uietem publicam maximè conseruat criminum vin- dicta, quâ mali è medio tolluntur; alij, ne mali sint, exemplo terrentur. is finis est iudiciorum crimina- lium, & pœnarum. Impunitas peccata preuocat. in his vindicandis iustitia distributiua adhibenda est, summis acerba, me- dijs minora, leuioribus lenia remedia. Læse maiestatis rei ple- ctuntur vitâ & bonis. memoria eorum post mortem damna- tur; adeò vt lugere eos non liceat. *l. liber. §. non solent. D. de his que in reis, li- beris, bonis. notant. infam.* quod in hereticis alicubi seruatur; vt non petan- tur

Quiet pu- blica à vin- dicta cri- minum in- uanda.

In reis, li- beris, bonis.